Konsernihallinto

3312/00.04.00/2024

20.05.2025

Julkinen

Eduskunnan Sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

Viite HE 210/2024 vp / Asiantuntijapyyntö

Pohjois-Savon hyvinvointialueen lausunto eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta (HE 210/2024)

Pohjois-Savon hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausua eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle hallituksen esitysestä laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain muuttamisesta (HE210/2024).

Hyvinvointialue pitää lakia erittäin tarkoituksenmukaisena ja hyvin perusteltuna. Valtakuntamme häiriönsietokykyä on koeteltu perusteellisesti viimeksi Covid-19 pandemian aikana. Tässä yhteydessä kävi ilmeiseksi puutteet häiriötilanteen tai poikkeusolojen johtamiseksi tarvittavan kansallisen tai alueellisen tilannekuvan kokoamisessa ja toisaalta rakenteissa, joilla tilannetta voitiin johtaa silloisella ERVA-alueella. Vastaavat viralliset rakenteet puuttuivat esimerkiksi resurssien jakamisessa kansallisesti tai ERVA-alueella. Samalla kävi hyvin ilmi toimintamme riippuvuus kansainvälisistä markkinoista ja yhteistyöstä.

Covidin jälkeen maailmanpoliittinen tilanne on merkittävästi muuttunut ja uudet uhkakuvat vahvistuneet niin kansallisesti kuin globaalistikin. Valmius ja varautuminen ovat pääsääntöisesti kunkin hyvinvointialueen vastuulla. Useimmat uhkakuvat eivät kuitenkaan rajoitu yksittäiselle hyvinvointialueelle vaan koskettavat sekä yhteistyöaluetta että koko valtakuntaa. Vaikka valmiussuunnittelussa varaudutaan erilaisiin uhkaskenaarioihin, on todennäköistä, että skenaariot eivät toteudu juuri suunnitellun mukaisina. Tällöin oleellisintä on, että meillä on valmis mahdollisimman normaaliolojen johtamisrakenteita noudattava johtamisrakenne häiriö- ja poikkeusolojen johtamista varten ja nopea valmius ja kyky tehdä tarvittavia päätöksiä kulloisenkin tilanteen hoitamiseksi. Hyvinvointialueilla on hallinnollinen autonomia, mutta häiriötilanteet eivät noudata hyvinvointialueiden rajoja ja monissa skenaarioissa yhden hyvinvointialueen resurssit saattavat helposti ylittyä.

Pidämme erittäin perusteltuna hallituksen esitystä sitä, että yhteistyöalueita velvoitetaan sosiaali- ja terveysministeriön johdolla sopimaan alueen laajuisesta valmiuden säätelystä, hälytysrakenteista ja sopimaan johtamisrakenne jonkin/joidenkin hyvinvointialueiden voimavarojen ylittyessä. Koska yhteistyöalue ei ole oikeushenkilö, valmista hallintomallia ei ole, vaan siitä on sovittava erikseen. Johtamisoikeuden myöntäminen joissakin tilanteissa toiselle hyvinvointialueelle voi osoittautua haastavaksi. Siten on hyvä, että sopimus tehdään yhteistyössä ministeriön kanssa. Tämä varmistaa, että sopimukset ovat kansallisesti riittävän yhtenäiset, jotta kaikki hyvinvointialueet muodostavat kansallisesti yhtenäisen kokonaisuuden. Kansallisen varautumisen rakentuessa ns. viiden alueen mallille, pidämme loogisena, että yliopistollista sairaalla ylläpitävällä hyvinvointialueella on esitetty koordinaatio ja johtamisvastuu. Etukäteen sovitut toiminta- ja päätöksentekomallit niin yhteistyöalue kuin kansallisellakin tasolla, tukee vahvasti myös yksittäisten hyvinvointialueiden valmiutta ja varautumista.

Vastaavasti pidämme hyvin perusteluna säätää myös kansallisesta johtamisrakenteesta, kansallisesta valmiusryhmästä ja sosiaali- ja terveysministeriön toimivaltuuksista häiriötiloissa ja poikkeusoloissa sekä toimivaltuuksista kansainvälisessä yhteistyössä ja avunannossa. Tällä hetkellä kansallisen päätös- ja johtamisrakenteen puute heijastuu jonkin verran valmiussuunnittelussa. On merkittävää, että jatkossa meillä on myös kansallisen tason ryhmä, joka arvioi ja pohtii häiriötilanteiden edellyttämiä kansallisia toimia, voimavarojen kansallista kohdentamista ja tarkoituksenmukaisuutta. Tämän suhteen hallituksen esityksen toteutuminen on selvä askel eteenpäin.

Lisäksi pidämme tarkoituksenmukaisena, että lainsäädännöllä vahvistetaan valmiuskeskusten roolia valmissuunnittelun koordinoinnissa ja ohjaamisessa yhteistyöalueella. Tämä käytännössä formalisoi jo valmiuskeskusten nykyisen roolin asiaa tilannekuvan kokoamisen ja välittämisen lisäksi. Valmiussuunnittelu on jatkuva prosessi ja on oleellista, että eri hyvinvointialueiden valmiussuunnitelmat ovat yhteensovitetut ja muodostavat lopulta kansallisesti yhtenäisen kokonaisuuden.

Hedman Antti

Konsernihallinto

3312/00.04.00/2024

20.05.2025

Julkinen

johtajaylilääkäri

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu Pohjois-Savon hyvinvointialueen asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu

Sosiaali- ja terveysvaliokunta